

Брюксел, 14.11.2012 г.
COM(2012) 672 final

**СЪОБЩЕНИЕ ОТ КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, ДО
СЪВЕТА, ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И
ДО КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ**

**Доклад относно прегледа на европейската политика спрямо недостига на вода и
сушите**

{SWD(2012) 380 final}

СЪОБЩЕНИЕ ОТ КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, ДО СЪВЕТА, ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И ДО КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

Доклад относно прегледа на европейската политика спрямо недостига на вода и сушите

1. ВЪВЕДЕНИЕ

През изминалото десетилетие в ЕС нараснаха опасенията относно засушаванията и недостига на вода — особено с оглед на дългосрочните дисбаланси между нуждите от вода и наличните водни ресурси в Европа.

След една от най-широкообхватните суши през 2003 г., която засегна над 100 милиона души и една трета от територията на ЕС, като причини щети от минимум 8,7 милиарда EUR, Съветът на министрите на ЕС поиска от Европейската комисия да се реагира на предизвикателствата, свързани с недостига на вода и сушите в ЕС.

Комисията отговори на това искане в своето съобщение относно недостига на вода и сушите в Европейския съюз¹, в което се предвижда йерархична система за решаване на водния проблем, съгласно която от първостепенно значение следва да е управлението на водопотреблението, а към алтернативни варианти за водоснабдяване да се прибегва едва когато е изчерпан потенциалът за ефективно използване на водните ресурси. В съобщението се посочват 7 основни варианта на политиката за преодоляване на предизвикателствата, свързани с недостига на вода и сушите. Всеки от тях е оценен в съответния раздел от 3.1.1 до 3.1.7 по-долу.

Комисията направи оценка на постигнатия напредък в изпълнението на тези варианти на политиката в годишните доклади за последващи мерки през 2008, 2009 и 2010 г. С настоящия доклад се отговаря на искането на Съвета от 2007 г. за преглед най-късно през 2012 г. дали политиката относно недостига на вода и сушите е постигнала своите цели — да се намали недостигът на вода и да се понижи уязвимостта от суши. В него се отделя внимание и на това дали действията, предприети в изпълнение на Рамковата директива за водите (РДВ)², са допринесли за справяне с недостига на вода и със сушите. Тази оценка се основава на редица проучвания³, възложени от Европейската комисия, както и на оценката на представените от държавите членки планове за управление на речните басейни (ПУРБ). Тя представлява една от опорните точки за разработването на „Проект за опазване на европейските водни ресурси“. Повече подробности се съдържат в приложения работен документ на службите на Комисията.

¹ COM(2007) 414 окончателен.

² Директива 2000/60/ЕО, ОВ L 327, 22.12.2000 г., стр. 1.

³ http://ec.europa.eu/environment/water/quantity/building_blocks.htm

2. НЕДОСТИГЪТ НА ВОДА И СУШИТЕ В ЕВРОПА

През 2011 и 2012 г. суши засегнаха големи части от Южна, Западна и дори Северна Европа. Сушата през 2011 г. беше посочена като най-лошата от един век насам с валежи само 40 % от нормалното количество. И през двете години наличните водни ресурси бяха значително намалени през пролетта и в големи части от ЕС бяха въведени ограничения за тяхното използване. През последните тридесет години е налице драстично увеличение на броя на суши, както и на тяхното въздействие. Между 1976 и 2006 г. броят на районите и хората, засегнати от суши, нарасна с почти 20 %, а общият размер на щетите, причинени от суши, възлезе на 100 млрд. EUR.

През 2007 г. поне 11 % от населението на Европа и 17 % от нейната територия са били засегнати от недостига на вода, като положението се влошава; понастоящем за значителна част от речните басейни може да се приеме, че са засегнати от недостиг на вода през цялата година. През летните месеци недостигът на вода е по-силно изразен в Южна Европа, но придобива все по-значителен размер и в басейните на север, включително в Обединеното кралство и Германия.

Тенденциите изглеждат стабилни. Прогнозното определяне чрез модел на басейните с недостиг на вода през лятото и целогодишно през 2030 г. показва, че броят на речните басейни с недостиг на вода вероятно ще нарасне с до 50 %⁴.

Както засушаванията, така и недостигът на вода могат да доведат до икономически загуби в ключови водоползващи сектори и до екологични последици за биоразнообразието, качеството на водите, влошаването и загубата на влажни зони, ерозия на почвата, влошаване на качеството на почвата и опустиняването. Някои от въздействията са краткотрайни и нормалното състояние бързо се възстановява, докато други въздействия могат да придобият постоянен характер.

3. ЕВРОПЕЙСКАТА ПОЛИТИКА ОТНОСНО НЕДОСТИГА НА ВОДА И СУШИТЕ

Политическите инструменти, посочени в съобщението от 2007 г., и РДВ са важни инструменти, за да се обърнат тенденциите на растящ недостиг на вода и повишаваща се уязвимост от суши в ЕС. В следващите раздели се показва в каква степен е постигнато това досега и се посочват пропуските в сегашната политика относно недостига на вода и суши.

3.1. Прилагане на вариантите на политиката от 2007 г.

3.1.1. Определяне на подходяща цена на водата

В ограничена степен са приложени изискванията на РДВ за възстановяване на разходите и поощрително ценообразуване. В ПУРБ се предоставя информация за сегашните тарифи за водни услуги, като определението за водни услуги често не е в съответствие с тълкуването от Комисията, тъй като това определение ограничава техния обхват до снабдяването с питейна вода и пречистването на отпадъчните води, като се изключват самоснабдяването, защитата от наводнения, хидроенергетиката,

⁴

Моделиране, извършено по проекта ClimWatAdapt.

корабоплаването и други⁵. Дори когато е използвано по-широко определение за водните услуги, възстановяването на финансовите разходи по тях все още не е нормативно изискване във всички държави членки, а разходите по околната среда или за ресурси често не се вземат предвид.

Ако цената на водата е зададена под необходимото ниво за възстановяване на разходите, степента на подмяна на съоръженията на системите за питейна вода може да не е достатъчна, за да се намалят течовете до устойчиво равнище, а наличните средства за пречистване да не стигат за постигане на целите за опазване на околната среда⁶.

В селското стопанство — секторът, който е най-големият потребител на вода в ЕС, оперативните разходи за водоснабдяване се възстановяват само отчасти в 10 държави членки, а капиталовите разходи често са субсидирани. За значителна част от водочерпенията за нуждите на селското стопанство в ЕС липсват цени дори в области с недостиг на вода и няма финансов механизъм за възстановяване на дължащите се на отделните водочерпения разходи по околната среда и за ресурсите или за предоставяне на стимули за по-ефективно използване на водата. Измерването на потреблението е предпоставка за ефективно разпределение на водата и ценообразуване⁷.

3.1.2. По-ефективно разпределение на водата и на съответните финансови средства

Като цяло разрешителни процедури за черпене или използване на вода са въведени във всички държави членки, но процедурите се различават значително и незаконните водочерпения остават сериозен проблем в някои части на Европа. Практиката да се ограничава използването на вода, когато тя не достига или при суша, е включена в политиката на много от държавите членки за разпределение на водата.

В някои държави членки ограниченията се определят въз основа на йерархично подреждане на потребителите на вода, в което околната среда понякога е включена като отделен сектор. Правилата за водочерпене понякога са по-строги в райони, страдащи от хроничен недостиг на вода.

Като елемент на разпределението на водата все повече се използват съобразени с околната среда поточни схеми⁸, за да се ограничи използването на вода, да се определят максималните граници на промени във водните обекти, да се поддържа определено биологично състояние и да се спомогне за коригиране на последици от предишни действия.

⁵ Комисията започна процедури за нарушение срещу 8 държави членки. Текущото оценяване на националните ПУРБ показва, че за водни услуги съгласно широкото определение на това понятие са докладвали само 6 от 23 държави членки.

⁶ Resource and economic efficiency of water distribution networks („Ресурсна и икономическа ефективност на водоразпределителните мрежи“). Окончателен доклад от ERM до Европейската комисия, 2012 г.

⁷ The role of water pricing and water allocation in agriculture („Ролята на ценообразуването и разпределението на водата в селското стопанство“). Окончателен доклад от Arcadis et al до Европейската комисия, 2012 г.

⁸ Режим на водните потоци, които са необходими за поддържане на основните процеси в здрави речни екосистеми и за добро екологично състояние на водни обекти.

В Европа Испания е единствената държава, в която от 1999 г. е възможно търгуване с права за водоползване, а от 2005 г. насам се развиха водни пазари с голямо разнообразие от неформални и формални търговски механизми. По време на сушата през 2005—2008 г. в Испания сделките на водния пазар облекчиха условията в тези басейни, където недостигът на вода беше най-силно изразен.

Постигнат беше напредък в интегрирането на аспектите, свързани с количеството на водата в общата селскостопанска политика (ОСП), а съдържащите се в предложенията на Комисията за ОСП разпоредби да се включи РДВ по отношение на кръстосаното спазване и да се създадат условия за използване на фондовете за развитие на селските райони за проекти за напояване са от решаващо значение за продължаване на тази тенденция. В предложението на Комисията за периода 2014—2020 г. ефективното водоснабдяване и управлението на потреблението на вода се предвиждат като ключови мерки по линия на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Кохезионния фонд за инвестиции във водното стопанство. Междувременно в едно съобщение⁹ се припомни на държавите членки за необходимостта от по-голяма подкрепа за действията за по-ефективно използване на водните ресурси, когато се използва финансиране по линия на политиката на сближаване. Все още малко се използват средства на Европейската инвестиционна банка (ЕИБ), за да се финансират действия на държавите членки за справяне с недостига на вода и със сушите.

На равнището на държавите членки не е обичайно земеползването да се адаптира с оглед да се намали уязвимостта на водните ресурси, а вместо интегрирано планиране на използването на земята и водите се насърчават силно разпокъсани действия за подкрепа и технически мерки.

В процеса на изготвяне на ПУРБ държавите членки рядко използват анализ на икономическата ефективност, както и на разходите и ползите, за да подредят инвестициите по приоритет; поради това процесът не осигури изцяло механизъм за координиране на разпределението на финансовите ресурси по приоритетни проблеми⁶.

3.1.3. Подобро управление на риска от суша

Разработването на планове за управление на риска от суша напредна, но тяхното изпълнение, както и интегрирането им с ПУРБ и други инструменти за планиране остават ограничени. Някои мерки в ПУРБ са насочени към намаляване на водочерпенето от различни сектори и могат да допринесат за понижаване на уязвимостта от суша; те са съсредоточени обаче главно върху решаването на проблема с недостига на вода.

Разработен беше прототип на Европейската наблюдателна станция за сушите (EDO) и бяха сключени споразумения за оперативна съвместимост с важни центрове за данни на европейско, регионално и местно равнище. На предварителна основа вече се разполага с общи за ЕС показатели за сушите (количество на валежите, влажност на почвата и реакция на растителността), както и с комбиниран показател за засушаването в селското стопанство. Нужна е по-нататъшна работа, за да се изпробва и подобри наборът от показатели, да се добавят още данни на равнището на отделните държави и речни басейни, да се изпробва и прилага средно- до дългосрочно прогнозиране на сушите и да се извърши анализ на опасностите и рисковете.

⁹ COM(2011) 17 окончателен.

Ограничен напредък е постигнат в използването на фонд „Солидарност“ на ЕС във връзка със сушите. Механизмът за финансиране беше задействан само веднъж през 2008 г. за сушата в Кипър. Понастоящем се преработват съответните правила за прилагане.

3.1.4. Планиране на допълнителни инфраструктури за водоснабдяване

В някои държави членки бяха разработени допълнителни инфраструктури за водоснабдяване преди изцяло да се оползотвори потенциалът на мерките за икономия на вода, т.е. въпреки йерархичната система относно водата. Някои държави членки не се съобразяваха систематично с потенциалните въздействия на планове за нови водоснабдителни инфраструктури върху околната среда.

При около 30 % от проверените ПУРБ е предвидено изграждане или подобряване на резервоари и други водни инфраструктури, за да се увеличат запасите от вода и да се намалят социално-икономическите последици от недостига на вода.

В 25 % от ПУРБ е включено изграждането или подобряването на съотносими в различна степен магистрални водопроводи, в 50 % — повторната употреба на отпадъчни води, а в 30 % — изкуствено обогатяване на водоносния хоризонт и събиране на дъждовна вода.

Изграждането или модернизирането на инсталации за обезсоляване понастоящем присъства в малко ПУРБ, но е от голямо значение за речните басейни в Южна Европа. В планове не винаги се отчитат в достатъчна степен неблагоприятните последици за околната среда от обезсоляването.

3.1.5. Насърчаване за технологии и практики за ефективно използване на водата

Макар че в поливното земеделие вече е постигнато значително по-ефективно използване на водата, подобряването на графици за напояване и модернизирането на технологиите все още могат да осигурят съществени икономии на вода. Остава неясно обаче как икономията на вода на полето действително води до общи икономии на вода на равнището на земеделското стопанство и на речния басейн. В някои случаи модернизирането доведе до интензификация или до увеличаване на култивираните площи, а не до намалено потребление на вода¹⁰. В сградите все още съществуват значителни неоползотворени възможности за подобряване на ефективността — например във връзка с екопроектирането на кранове за чешми и глави за душеве.

В ЕС системите за снабдяване с питейна вода се различават значително по своята ефективност. В някои случаи водоразпределителните системи с ниска ефективност на използване на водата (висок процент на течове) могат да са на оптимално за тях равнище на икономическа ефективност, което означава, че допълнителните инвестиции за намаляване на течовете биха довели до увеличаване на разходите за населението, но не и до допълнителни ползи за обществото или за околната среда⁶.

¹⁰ Water saving potential in agriculture in Europe. („Потенциал за икономии на вода в селското стопанство в Европа“). Заключителен доклад от Bio Intelligence Service до Европейската комисия, 2012 г.

Оценката на ПУРБ показва, че те често не са адекватно съгласувани с други планове за териториално устройство и социално-икономическо развитие — например за земеползване. Тази липса на съгласуваност заедно с отсъствието на съответни планове за финансиране силно затруднява изпълнението на ПУРБ като цяло и в частност на мерките във връзка с недостига на вода и със сушите (включително мерките за ефективно използване на водата).

3.1.6. Насърчаване за изграждане на култура на пестене на водата в Европа

Държавите членки прилагат широк спектър от дейности за повишаване на осведомеността с оглед да се насърчава пестенето на вода, но не винаги са налице достатъчно други инструменти като стимулиращо ценообразуване, механизми за финансиране на икономисващо вода екопроектиране на ползващи вода уреди и т.н.

В областта на устойчивото потребление се проявяват две основни тенденции по отношение на схемите за сертифициране и етикетиране на храните и селскостопанските продукти: схеми, при които се набляга върху предоставянето на информация за водния отпечатък на дадения продукт, и схеми, които са насочени главно към насърчаване на доброто управление на водите. Понастоящем не се препоръчва етикетиране въз основа на водния отпечатък, тъй като повечето потребители не биха разполагали с достатъчно знания за тълкуване на информацията и предвид на неразрешените проблеми по отношение на прозрачността и надеждността на данните, залегнали в основата на този отпечатък, и неспособността с него да се противодейства на последиците от потреблението на вода¹¹.

По линия на Европейското водно партньорство беше разработена схема за управление на водите (European Water Stewardship — EWS) с цел да се спомогне за възприемането на ефективни практики от основните потребители на вода. Критериите за сертифициране са тясно свързани с основните изисквания на РДВ и EWS може да бъде полезен инструмент за оптимизиране на управлението на водите на равнището на речните басейни.

3.1.7. Подобряване на знанията и на събирането на данни

Все още липсват обхващащи целия ЕС за дълъг период от време редове от данни за водните количества, така че извършването на основната стъпка — да се установят речните басейни с недостиг на вода, продължава да е проблем. Нужно е по-нататъшно подобрене на обобщените данни за състоянието и натоварванията, въздействията и ефективността на решенията в отговор на недостига на вода и сушите.

По линия на общата стратегия за изпълнение на РДВ беше постигнат напредък в прилагането на общи показатели за недостига на вода и сушите. Досега са договорени три показателя:

- стандартизиран показател за валежите (*Standardized Precipitation Index*) — за метеорологичната суша,

¹¹ Water footprinting and product labelling („Водният отпечатък и етикетирането на продуктите“). Окончателен доклад от RPA до Европейската комисия, 2011 г.

- частта на абсорбираната чрез фотосинтеза слънчева радиация (*Absorbed Photosynthetically Active Solar Radiation — fAPAR*) — за въздействията на сушата върху растителността,
- показател за използване на водите (*Water Exploitation Index Plus — WEI+*) — отразява натоварването от водочерпенията върху водните ресурси.

Тези показатели могат да бъдат изчислени въз основа на информация, която е вече на разположение или се разработва (например физическите водни баланси, разработвани от Европейската агенция за околната среда).

Научните изследвания във връзка с недостига на вода и ефективността на нейното използване са разпръснати в 6-та и 7-та рамкови програми, като са необходими по-големи усилия, за да се създадат синергии с научните изследвания в държавите членки — *inter alia* за пестене на вода и по ефективността, както и за да се осигури подходящо съгласуване с нуждите на политиката. Това изискване постепенно се изпълнява в проектите, работата по които започна напоследък.

3.2. Интегриране на мерки, свързани с недостига на вода и със сушите, в плановете за управление на речните басейни

За всички държави, представили своите планове за управление на речните басейни (т.е. с изключение на Португалия, Гърция и части на Испания и Белгия) беше проверено как в тези планове се отчитат проблемите, свързани с недостига на вода и сушите¹².

Навсякъде в ЕС в ПУРБ недостигът на вода и сушите са признати за важни проблеми. Съобщава се за недостиг на вода в целия средиземноморски регион, както и в някои области в Централна, Източна и Северна Европа. В 41 % от ПУРБ не се счита, че недостигът на вода е важен проблем. Съобщава се за засушавания в множество райони на речни басейни навсякъде в Европа, но в 40 % от ПУРБ не се счита, че засушаванията са от значение.

За много от ПУРБ липсва подходяща основа за анализ на количествени аспекти на водите: количествените данни са недостатъчни и често недостигът на вода не е ясно разграничен от сушите или обратно. Сценарии за нуждите от вода са представени само в 35 % от ПУРБ, а за наличието на вода — в по-малко от 25 %. В 80 % от плановете не се оценява несигурността на данните, а в 90 % — не се уточняват източниците на финансиране за изпълнение на съответните мерки.

Мерки, за да се гарантира постигането на целите на РДВ чрез повишаване на устойчивостта на екосистемите, са включени в 45 % от ПУРБ. Само за няколко басейна с недостиг на вода в съответните ПУРБ са предвидени ограничения с висок приоритет за нови проекти, свързани с потребление на вода.

Не е отчетено в достатъчна степен влиянието на други секторни политики за намаляване на недостига на вода и ограничаване на въздействието на сушите: само в 12 % от ПУРБ е установен натискът, упражняван от различните сектори върху водните ресурси.

¹²

В резултат на това е възможно в доклада да се подценява недостига на вода и сушите в Европа.

За басейните с международен обхват все още съществуват сериозни недостатъци в регулирането на количеството използвана вода така, че да се намалят рисковете от конфликт и да се допринася за постигането на целите на РДВ. Само 5 % от проверените планове за управление на райони на речни басейни с международен обхват включват координирани мерки за целия съответен басейн за справяне с недостига на вода и със сушите.

3.3. Недостатъци в сегашната политика относно недостига на вода и сушите

Оценката по-горе показва разнообразието от взаимосвързани недостатъци в политиката относно недостига на вода и сушите в Европа. Те включват:

- Концептуални недостатъци: все още недостатъчно разбиране на причинно-следствените връзки между факторите, натоварванията, държавите и въздействията, което би помогнало да се определят икономически най-ефективните мерки за справяне с недостига на вода и със сушите. Недостигът на вода и сушите често не се разграничават помежду и все още липсват достатъчно показатели за описване на тези две явления. Договорените напоследък показатели трябва да бъдат изчислявани за целия ЕС в подходящ географски и времеви мащаб. Това изисква съгласуван набор от данни на равнище ЕС.
- Пропуски в информацията: ПУРБ включват само ограничени данни относно сегашните и бъдещите нужди от вода и за нейното наличие, както и за мерки срещу недостига на вода и сушите, за наличното финансиране и очакваното им въздействие върху недостига на вода и сушите. Липсата на надеждна информация възпрепятства правилната оценка на ефективността и социално-икономическото въздействие на мерките.
- Недостатъци в политиката, управлението и прилагането: като цяло, повечето спомагателни действия и мерки, предложени от държавите членки за справяне с недостига на вода и със сушите, са насочени към натоварванията, състоянието и въздействията, като се отрежда приоритет на мерките за увеличаване на водоснабдяването. Мерки, насочени към ключови фактори в основата на недостига на вода и сушите, или прилагането на съпровождащи мерки, като например измерване на потреблението, ценообразуване/субсидиране и ограничаване на потреблението на вода, са предложени само в няколко ПУРБ. Не са ясно определени отговорностите за предложените мерки и за финансирането им. Не е задоволителна координацията с други процеси на планиране и липсват достатъчно финансови ресурси. И накрая, връзките между недостига на вода и екологичните потоци не са добре установени.

4. ПО-ДОБРО СПРАВЯНЕ В БЪДЕЩЕ С ПРОБЛЕМИТЕ ПО КОЛИЧЕСТВОТО НА ВОДАТА

Основната цел във връзка с недостига на вода и със сушите е да се възстанови или поддържа водният баланс във всички речни басейни в Европа, като същевременно изцяло се вземат предвид потребностите от вода на водните екосистеми.

Докато изискванията на РДВ за количеството на водата не бъдат формулирани много подробно за повърхностни води¹³, е малко вероятно да бъде постигнато добро екологично състояние в даден воден обект със значително променени потоци — например поради прекомерно водочерпене. Ето защо адекватното управление на количеството на водите е косвено изискване на РДВ. В рамките на процеса по Общата стратегия за прилагане (CIS) беше постигнато общо разбиране за недостига на вода и сушите. Това трябва изцяло да бъде взето под внимание в следващите ПУРБ.

Европейското партньорство за иновации в областта на водите¹⁴ може да играе важна роля за улесняване на разработването на новаторски решения за справяне с проблеми по количеството на водата, като същевременно Европейското партньорство за иновации в областта на селскостопанската производителност и устойчивост¹⁵ ще се занимава с управлението на водите на ниво земеделско стопанство, като допринесе за по-ефективно използване на водата в селското стопанство. Освен това редица инструменти са важни за подобреното управление на водните количества в следващите ПУРБ. Основните от тях са посочени по-долу.

4.1. Определяне и осъществяване на екологични потоци

Установяването и осъществяването на подходящи екологични потоци за всички водни обекти в Европа е от съществено значение за ефективно справяне с проблемите от недостига на вода и сушите, както и за постигане на добро екологично състояние съгласно изискванията на РДВ, а също и на значителни съпътстващи ползи за икономия на енергия, ограничаване на изменението на климата и адаптиране към него, природата и биологичното разнообразие. То изисква адаптирането на сегашното разпределение на водата с оглед на екологичните потребности на екосистемите, зависими от вода. Ако разпределението на водата отразява екологичните изисквания по отношение на потока, ще бъде възможно да се предотвратят или ограничат последиците от недостига на вода и от сушите.

4.2. Определяне и постигане на цели за ефективно използване на водата

ПУРБ трябва да съдържат количествени данни относно нуждите от вода и нейното наличие, включително по-добро прогнозиране на наличието и потреблението на вода. Данните следва също така да бъдат по-прозрачни, като разкриват несигурности, периоди от време и източници. В застрашени от суша области, несигурностите и колебанията (например в наличието на вода) следва да се отчитат в базовия сценарий на съответния ПУРБ и да не се тълкуват като неочаквани природни екстремни климатични събития.

Все още съществува голям потенциал за мерки за водна ефективност във всички основни водоползващи сектори: селско стопанство, промишленост, разпределителни мрежи, сгради и производство на енергия. Но потенциалът за пестене на вода силно зависи от конкретните условия и целите е най-добре да се задават на местно равнище от заинтересовани страни, които познават изцяло различните водоползващи сектори и компоненти на хидроложкия цикъл, и които могат да гарантират, че тези цели са

¹³ За подземните води съществуват изрични количествени изисквания.

¹⁴ COM(2012) 216.

¹⁵ COM(2012) 79.

съгласувани и се прилагат мерки за ефективност там, където социално-икономическите разходи са най-ниски.

4.3. Насърчаване с икономически стимули на ефективното използване на водата

Правилното прилагане на член 9 от РДВ е от решаващо значение за справяне с недостига на вода и със сушите. Необходимо е разширяване на обхвата на сегашните икономически инструменти, за да се гарантира, че те предоставят стимули за устойчиво черпене и използване на водата: трябва да бъдат въведени тарифи там, където понастоящем те липсват; трябва да се насърчава прилагането на тарифи за водата въз основа на нейното потребление; трябва така да се разшири ролята на таксите и данъците за водочерпене, че разходите по околната среда и ресурсите да се вземат предвид в решенията на потребителите на вода.

Като се гарантира по-добро отразяване на икономическата стойност на водата от икономическите инструменти, ще се стимулират също така допълнителните инвестиции от доставчиците на водни услуги в контрола на течовете от вода, допринасяйки както за пълното възстановяване на разходите, така и за дългосрочната устойчивост и ефективност на предоставянето на водни услуги. И накрая, целевото заделяне на финансови приходи за мерки за справяне с недостига на вода и със сушите също ще спомогне за постигането на съответните цели.

Създаването на пазар/търговски механизми за водата с определено ограничение с оглед на околната среда е инструмент, който може да предостави възможност за плащане за екосистемни услуги (Payment for Ecosystem Services) и за постигане по този начин на устойчив баланс за речни басейни с дефицит. Съпътстващите ползи включват (временно или постоянно) преразпределение на права за водоползване между икономическите потребители, което може да доведе до допълнителни икономически ползи.

4.4. Адаптиране на земеползването към недостига на вода

Осигуряването на съответствие на новото икономическо развитие с наличието на вода е основата за устойчивост в дългосрочен план, като трябва да се обърне специално внимание върху земеползването. Това отново подчертава необходимостта от подходяща интеграция между ПУРБ и други процеси на икономическо и териториално планиране.

С оглед да се гарантира това ПУРБ трябва да бъдат адекватно съгласувани с други териториални и социално-икономически планове преди приемането им и е нужно да се установят необходимите финансови ресурси за тяхното изпълнение. Това ще гарантира, че разходите и ползите от действията се разглеждат подобаващо и че се прилага залегналият в РДВ принцип на икономическа ефективност за постигане на целите на ПУРБ с най-малки разходи.

4.5. Подобряване на планове за управление на сушите в Европа

По-нататъшното развитие на Европейската наблюдателна станция за сушите, за да действа тя като система за ранно предупреждение, ще предостави един необходим инструмент за подпомагане на държавите членки и икономическите оператори да действат възможно най-бързо и да се подготвят за предстоящите суши. Това следва да

се съчетае с ефективно адаптиране на фонд „Солидарност“ на ЕС за причинени от суши извънредни ситуации с оглед на справяне с неизбежни щети.

Необходими са допълнителни усилия за разработване и прилагане на последователен набор от действия за справяне със сушите на равнището на речните басейни в рамките на процеса на планиране съгласно РДВ. Развитието на земеползването следва да бъде съгласувано с наличието на вода в районите на речните басейни, включително с неговата променливост. В тази връзка екологосъобразните инфраструктури, като например за задържане на водата, могат да играят много положителна роля.

Освен това трябва да продължи използването на алтернативни варианти за водоснабдяване със слабо въздействие върху околната среда, като например повторно използване на водата.

4.6. Насърчаване на устойчивостта към изменението на климата

Очаква се изменението на климата да изостри вече съществуващия воден стрес, като промените в количествата на валежите в съчетание с покачващите се температури ще предизвикат значителни изменения в количеството и наличието на водните ресурси. В политическия отговор на недостига на вода и сушите трябва да бъде включена комбинация от мерки за адаптиране.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Общата цел на политиката относно недостига на вода и сушите — да се обърнат неблагоприятните тенденции в това отношение — не беше постигната, макар че е налице известен напредък в прилагането на 7-те инструмента на политиката, посочени в съобщението на Комисията от 2007 година¹.

Тази политика се счита до известна степен за самостоятелна от държавите членки и от решаващо значение е да се обърне по-голямо внимание на количествените аспекти по прилагането на РДВ. Това трябва да бъде гарантирано в следващите цикли на прилагане на РДВ заедно с по-нататъшното интегриране в секторните политики на въпроси, свързани с количеството на водата.

Повечето мерки, прилагани от държавите членки, са насочени към натоварванията, състоянието и въздействията, а много малко мерки са насочени към основните фактори.

Установените пропуски в политиката и конкретните варианти за справяне с тях са разгледани в съобщението на Комисията „Проект за опазване на европейските водни ресурси“ с оглед в цялостната политическа рамка в по-голяма степен да се интегрират въпроси, свързани с количеството на водата. По целесъобразност допълнителни политически мерки могат да бъдат разгледани в стратегията за адаптиране към изменението на климата, която се предвижда да бъде оповестена през пролетта на 2013 г.